

Vývoj až do zákazu Falangy

José Antonio, přes všechny protiparlamentní výhrady, kandiduje v listopadových volbách roku 1933 jako nezávislý kandidát do Cortes a ve svém volebním obvodu v Cádizu je do parlamentu zvolen. Falanga odteď rozvíjí dvojí strategii: boj se systémem zvenčí, při paralelním využití rozsáhlých propagandistických možností spojených s křeslem v kortesech.

Prvním cílem José Antonia je fúze Falangy s ostatními sociálně-nacionalistickými revolučními skupinami.

13. 2. 1934 se sjednocují F.E. a J.O.N.S. do *Falange Española de las Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista*. José Antonio vyhláší revoluční boj proti liberálně-kapitalistickému státu:

„Dali jsme přednost tomu, opustit pohodlnou cestu a - jak řekl náš druh Ledesma Ramos - jít cestou revoluce, cestou jiné, opravdové revoluce. Neboť až dosud byly všechny revoluce neúplné, protože žádná nesloužila nacionální myšlence vlasti a ideji sociální spravedlnosti. My sjednocujeme obě: vlast i sociální spravedlnost, a bezpodmínečně, bezvýhradně jsme se rozhodli, vést naši revoluci na základě obou těchto neměnných principů.“⁷

Za revolučními výroky následují militantní pouliční bojové akce. Falanga svádí s levicově-extremistickými protivníky prudké bitky. Jen do května 1934 ztrácí při srážkách 9 mrtvých. Do dvou let se tento počet zvýší na 40. Pohřby zabitých jsou oslavou kultu smrti („*Caídos por la Patria!*“ - „*Presentes!*“) José Antonio je v parlamentě obžalován z nezákonného držení zbraně. Přímé akce falangistů přitom nelze srovnávat s „individuálním terorem“. *Action directe* je podle nacionálních syndikalistů, i v levicově-syndikalistickém pojetí, spíše aktem spontánního odporu, revoluční, avšak i tvůrčí čin. Falangisté, jako politizující intelektuálové, zpočátku ještě odmítají bránit se útokům svých protivníků násilím, při eskalaci levicového pouličního teroru však musí tento postoj zásadně přehodnotit. F.E. přechází k protiopatřením, přísahá na „*sentido militar*“ (bojové cítění) a vyzývá k bojovému nasazení. „*Militanti*“ (*pistoleros*) strany musí dostát povinnosti, být kdykoli připraveni k nejvyšší oběti, zatímco propagandisté putují zemí pěšky, jako apoštolové. Zá-

---

⁷ podle Nellessena, s. 54

sada José Antonia, podle níž násilí nesmí být nasazeno jako nástroj útlaku, nýbrž pouze jako *ultima ratio* (krajní prostředek) v osvobozovacím boji, je vůdčím principem falangistických akcí. Aktivismus hnutí, i při stále častějších, občanskou válku připomínajících nepokojích, charakteristických pro předrevoluční situaci a znemožňujících komunikaci s protivníkem, se tak nestává samoúčelným.

Pravicově orientovaná vláda, zvolená koncem roku 1933, je stále méně s to udržet veřejný pořádek. Přes 600 tisíc nezaměstnaných tvoří nebezpečný potenciál, který může být pod vedením anarchistů a revolučního křídla socialistické strany (Largo Caballero) kdykoli nasazen proti pravicové, republikánské vládě. Když je vláda v říjnu 1934 přeobsazena, extrémní levice odpovídá vyhlášením generální stávkou.

V Asturii dochází k násilnému povstání 30 000 horníků, v Katalánsku se konstituuje „Katalánská republika“, namířená proti centralistickému státu. Vláda na socialisticko-komunistické říjnové nepokoje odpovídá nasazením vojska, které povstání krvavě potlačí. Za cenu 4 000 mrtvých je madridský pravicový blok ještě jednou nakrátko pánem situace.

Na tomto pozadí zasedá od 4. do 7. října první kongres F.E. v Madridu. José Antonio je těsnou většinou zvolen neomezeným vůdcem Falangy. Pod dojmem levicového puče se kongres usnází na účasti Falangy při potlačování nepokojů, José Antonio nabízí vládě pomoc, ovšem s podmínkou, že falangistické *escuadras de acción* musí být nasazeny pod vlastním vedením. Vláda odmítá. Spoléhá raději na jednotky africké legie (*Tercio de Voluntarios=Legión Extranjera*), než na prudký elán hnutí, jehož dynamika se před dveřmi parlamentu nezastaví.

Nacionálně-syndikalistické útočné oddíly zpochybnily touto „spojeneckou nabídkou“ centrální vládě svůj postulát, jít proti levici i pravici zároveň a vymanit se z pravicového kartelu, který kapituluje před sociálními otázkami:

„Je už konečně načase, aby národ, který v sobě skrývá mnohé možnosti, přestalo pár dobře postavených lidí dojit jako krávu.“⁸

Nabídka však neznamená ideologický obrat, je to projev strachu před rozpadem španělského státu a rudým pochodem na Madrid, který by znamenal konec F.E. Od říjnových nepokojů se José Antonio již snažil na jakékoli paktování nebo strategické spojení s pravicovým či levicovým táborem nepřistoupit a Falanze zajistit nárok na vůdčí postavení.

---

⁸ tamtéž, s. 96

Při politicko-organizační práci klade Falanga hlavní důraz na posílení svých struktur a zřízení opěrných bodů v celé zemi. Tak vznikají buňky v Seville, Murcii, Leónu, Salamance, Zaragoze. Falangističtí dělníci se sdružují v *Central Obrera Nacional-sindicalista* (C.O.N.S.), studenti zakládají *Sindicato Espanol Universitario* (S.E.U.). Pokusy přetáhnout větší část socialistického nebo anarcho-syndikalistického dělnictva k F.E., přes několik pozitivních náznaků, ztroskotaly. Falanga tak zůstává až do vypuknutí občanské války velmi mladým, převážně ve studentské sféře zakotveným hnutím - poměr mezi studenty, příslušníky středního stavu a dělníky přitom činí asi 5 : 3 : 2. V roce 1936 je 60 až 70% falangistů mladších jednadvaceti let.

Heterogenita hnutí, která vyplývá z toho, že se pravicové křídlo skládá z monarchistických nebo pravicově-republikánských disidentů, zatímco levicové křídlo se opírá o proletářské a anarcho-syndikalistické síly, vede uvnitř Falangy k zatěžkávací zkoušce. Obě křídla sice chtějí nacionálně-syndikalistickou revoluci, „jedno však klade větší důraz na nacionální složku s příměsí sociální, druhé naopak na sociální s přídatkem nacionální“⁹. Dochází tak ke štěpení, pravicová část odpadá už v roce 1934, v lednu 1935 odchází s několika výrazně levicovými stoupenci Ledesma Ramos. Falanga může početní ztrátu vyrovnat jen větší ideologickou a organizátorskou semknutostí. Koncem roku 1935, při relativní vnitřní homogenitě, dosahuje počtu osmi až deseti tisíc členů, polovina z nich je koncentrována v oblasti Madridu a Valladolidu.

Když je na začátku roku 1936 rozpuštěn parlament a termín nových voleb stanoven na 16. února, politické a sociální napětí se zostřuje, vládní politici jsou zapleteni do finančních skandálů. Jednotlivé pravicové strany se sdružují do volební koalice, levice se sjednocuje v Lidové frontě (*Frente popular*), která zahrnuje mj. republikánskou levici, socialistickou a syndikalistickou stranu, komunisty a trockistický P.O.U.M.

I malá Falanga jde do volebního boje, vedeného s maximální nevraživostí, s vlastní kandidátkou. Součet hlasů po několika korekturách potvrzuje vítězství levicového bloku: připadá na něj 267 mandátů (z toho jen 16 křesel pro komunisty), 132 na klasickou pravici a 52 na střed. Falanga poslanecký mandát nezískává. José Antonio dostává 7 000 hlasů v Cádizu, jeho strana 5 000 hlasů v Madridu (1, 2%) a 4 000 ve Valladolidu (4%). Po ustavení vlády levicové fronty, jejíž první úřední počín

---

⁹ tamtéž, s. 91

spočívá v amnestii pro levicové extremisty, následuje vlna teroru: začínají hořet kostely, střílí se po pravicových politicích, komunistické a falangistické úderky svádějí pouliční boje. F.E. má právě tak málo sympatií k vládnoucímu paktu levicové fronty, jako k odstoupivšímu pravicovému středu.

„Jestliže člověk dva roky šilhal na pravé oko, není o nic lepší, když pak začne šilhat levým.“¹⁰

Proti Falanze, jako nejradiálnější opoziční straně, míří vztek levicových extremistů i represe systému: 27. 2. 1936 jsou všechna střediska F.E. uzavřena, 14. 3. je Falanga zakázána, v následujících dnech je zatčena elita stranických vůdců a oblastních vedoucích. V době vypuknutí občanské války je Falanga bez vedení.

---

¹⁰ tamtéž, s. 108